

Catalunya i el gran repte polític de la Transició EnergÈTICA

Pep Centelles i Portella
josep.centelles@gmail.com
www.portella.cat
Gener 2022

CONTINGUT:

EL GRAN REPTE.	1
ENERGIA I PODER POLÍTIC.	1
POR I IGNORÀNCIA POLÍTICA.	2
ENERGIA, TERRITORI I CELS.	3
REPTE POLÍTIC NOU I TRANSVERSAL.	4
POLÍTIQUES RECOMANADES.	5

El gran repte.

En la darrera dècada la humanitat ha pres consciència del **nou i gran repte global**: la necessitat del canvi radical de model energètic per combatre l'esclafament global.

Més del 90% del nostre sistema energètic depèn de **cremar combustibles fòssils**. La Transició Energètica és el repte d'abandonar els fòssils i funcionar només amb **energies renovables**. A més, ho hem de fer ràpid, en menys de tres dècades.

Catalunya representa un u per mil de la humanitat. Si volem seguir existint amb un mínim de **sobirania** i tenir algun paper al món ens cal enfrontar aquesta Transició **activament** amb decisió i valentia. Altrament ens la faran des de fora i esdevindrem uns titelles d'oligopolis transnacionals o d'estats forans.

A més, la volem fer justa, que no provoqui més desigualtats, i que generi **llocs de treball dignes i arrelats al territori**. Per això ens agrada l'expressió gràfica **Transició EnergÈTICA**.

Quedi ben clar, **el repte no és tècnic**. Amb la tecnologia actual la humanitat pot assolir el 100% renovable¹, **el repte és essencialment polític** (regulació legal) i sociocultural.

Energia i poder polític.

No hem de ser gaire perspicaços per adonar-nos que l'energia està en la base del poder dels estats i de les grans empreses transnacionals. La geopolítica del petroli i el gas està des de fa un segle en la base del poder militar. Tanmateix, pel que fa a drets i

---

¹ Veure: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2542435117300120> i altres articles de Mark Z.Jacobson que des de la Universitat de Stanford (Califòrnia, USA) coordina un ampli equip d'estudiosos del tema.

deures, l'energia és la gran oblidada dels nostres sistemes constitucionals². La ciutadania ha estat fins ara totalment al marge de l'energia i de les polítiques energètiques amb les grans decisions estratègiques a ella lligades.

Aquest panorama contrasta amb l'extrema necessitat quotidiana d'energia, tan en termes individuals com col·lectius i empresarials. Des del primer moment de llevar-nos al matí fins al retirar-nos a dormir som usuàries de grans quantitats d'energia exosomàtica³, ja sigui **tèrmica**, **elèctrica** o mecànica (**mobilitat**).

Des de la Revolució Industrial el sistema energètic fòssil ha estat altament centralitzat i controlat per exquisides minories que acumulen poder i negocis, molt sovint corruptes⁴. La constatació que el 95% de la població no sap distingir entre kWh (energia), KW (potència) o KV (tensió elèctrica) fa palès que **ens han volgut ignorants en energia**.

Por i ignorància política.

Tan ens han volgut ignorants que a una bona part de polítics **els fa por** parlar del gran repte energètic que tenim fins a l'extrem d'haver d'abusar d'**eufemismes** com Transició Ecològica, "descarbonització de l'economia", "economia verda" o ser "verds", que queda molt simpàtic. Expressions penosament fal·laces, car és evident que l'ecologia no ha de "transitar" cap enlloc i tant el carboni com el CO₂ són estrictament necessaris per a la vida i per l'economia. El què ha de "transitar" per canviar de cap a peus és el model energètic.

Sembla que només s'ha començat a **parlar d'energia** quan els preus del gas fòssil (que usen les centrals de cicle combinat, CC) ha disparat el preu de l'electra a més de 300.- €/MWh i els preus de la gasolina també s'enfilen sense parar. Ara, tots correm-hi!

Aquest canvi del 90% de l'actual model energètic porta també aparellat molts altres canvis substancials. No solament en com ens abastim d'energia, sinó també en gairebé totes les activitats humanes lligades a l'enorme d'energia exosomàtica que fem. És a dir, implica notoris **canvis culturals i de comportament** social quotidià.

Als polítics "adaptatius", aquells que només pensen en els vots fàcils, és a dir, vots conservadors, els fa molta por plantejar i abordar aquest repte. Els fa por perquè a la gent no li agrada canviar perquè sí, i si cal un canvi se'ls hi ha d'explicar, però en la seva **pròpia ignorància** energètica són incapaços de fer-ho.

No saben explicar la part positiva del canvi que el justifiqui i l'estimuli. No saben explicar que a Catalunya els 8.000 milions d'euros anuals que costa la importació de combustibles fòssils, es convertirien gairebé tots en economia local, és a dir, en **llocs de treball digne**. No saben explicar el potencial industrial **exportador**⁵ que la Transició

² La paraula "energia" no apareix en la constitució espanyola, tampoc a la francesa, danesa, holandesa ni la de Estat Units. Apareix circumstancialment a la italiana i amb més entitat a la portuguesa i alemanya (referida a l'energia nuclear). Cap d'aquestes constitucions lliguen l'energia a cap dret o deure de la ciutadania.

³ Energia exosomàtica és la usada més enllà del metabolisme corporal (endosomàtica). Només els humans usem energia exosomàtica. Inicialment només per cuinar aliments i escalfar-se, però després per a la gran majoria d'activitats humanes com l'agricultura, transport, indústria, etc.

⁴ El cas del rei Juan Carlos n'és un dels exemples més evident, però lluny de ser únic.

⁵ Cal recordar que a Catalunya tenim un **potencial industrial** enorme en mobilitat elèctrica (cotxes, motos, patinets, etc.), en aerogeneradors (**EOLICCAT**) i especialment en sistemes digitals i d'electrònica de potència (**WALLBOX**, **CIRCUTOR**, etc.). També cal recordar el

Energètica ens donaria, i per tant no saben **animar als emprenedors** a dedicar-s'hi. Més aviat, sovint els posen pals a les rodes o no comprenen les seves demandes.

El cas més greu és el dels polítics que prediquen independència i **sobirania**, però no saben explicar que un **model 100% renovable lligat al territori** és l'únic que comporta verdadera sobirania energètica i molt millor sobirania econòmica. És cínic i deplorable parlar independència o sobirania i esperar que territoris veïns ens exportin energia renovable.

Energia, territori i CELs.

En el model fòssil, a les regions de consum com som Catalunya, l'impacte territorial és mínim, unes poques hectàrees per a subestacions transformadores i centrals (nuclears o de cicle combinat), més uns centenars de kilòmetres de línies elèctriques. Tot el demés va per sota terra, fins i tot els dipòsits de gasolina de les benzineres.

Però tot té un preu⁶. L'impacte sobre els ecosistemes als punts d'extracció de petroli i gas, el cost i el perill del seu transport per mar i en oleoductes i la contaminació generada en l'activitat de les refineries **s'haurà de substituir per un impacte distribuït a tot el territori**, car la força del vent i la radiació solar no estan concentrades com el petroli. El cost ambiental de l'energia que **fins ara no percebíem directament**, perquè l'impacte estava allunyat del nostre entorn, ara es farà visible. **El paisatge canviarà necessàriament**. Hem de triar entre canvi radical o col·lapse ambiental, econòmic i social.

Captar energia del sol, del vent i dels rius ocupa molt territori. A més cal gestionar bé les immenses zones *forestals*⁷. Per tant, el canvi de paisatge és un altre canvi que cal explicar i que cal administrar. Hi ha un acord bastant generalitzat entre estudiosos i experts de que es necessita aproximadament **un 2% del territori** de Catalunya per arribar al 100% renovable⁸. És una quantitat considerable (64.000 Ha) però totalment assumible⁹. El què ens cal és una **lleï de Territori** (ja entrada al Parlament) o bé, per cobrir l'emergència, uns **plans territorials d'energia** per cada vegueria, que permetin resoldre el conflicte "*energia ⇔ territori ⇔ medi ambient*". L'actual batibull de lleis d'urbanisme + plans territorials + paisatge, no serveixen, car no estava previst aquest ús del sòl tan extensiu¹⁰.

---

potencial en biomassa (tractament de dejeccions ramaderes que ara nitrifiquen els sòls) i que tenim més del 60% del territori qualificat de forestal i que està penosament mal gestionat.

⁶ Text extret i adaptat de Pere Roura Grabulosa, veure:

https://www.ara.cat/comarquesgironines/crisi-energetica-emergencia-climatica_129_4123550.html

⁷ Cal no confondre "forestal" amb "bosc". Més del 30% del terrenys qualificat de forestals són matollars i bosquines improductives (gairebé no fan d'embornal de CO₂) derivades de l'abandonament de sòls de conreu i que només són esca per als incendis forestals.

⁸ Vegeu una clara explicació de l'estimació de territori necessari en:

<https://www.youtube.com/watch?v=TQrCRy1Gd8I>

⁹ A Catalunya en 12 anys (1993-2005) es varen abandonar 134.000.- Ha de conreus; només 32.000 foren urbanitzades, les 102.000 restants restaren disponibles i cobertes de matollars (o bosquines) improductius causa freqüent d'incendis forestals (CREAF). Igualment, segons IDESCAT, en 18 anys (2001-2019) s'han abandonat més de 110.000 Ha de conreus de les quals se'n han urbanitzat unes 11.000 Ha. Per tant en resten 100.000 ermes o matollars. Veure:

http://www.creaf.uab.es/mcsc/resu_res/CaracteristiquesResultatsMCSC3.pdf

<https://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=202>

¹⁰ Recordeu que les limitacions a l'ús discrecional dels sòls per part de la propietat privada depèn només de les lleis d'urbanisme + plans territorials + paisatge.

El paisatge i la seva bellesa, són valors estètics que evolucionen i que cal fer evolucionar. El ferrocarril, el cotxe i les carreteres i autopistes, ¿oi que van canviar el paisatge? El van canviar radicalment i ningú es va queixar. **Ningú es va queixar perquè eren útils.** Doncs cal saber explicar que la captació d'energia canviarà el paisatge, que pot esdevenir bell i millor, perquè ho necessitem i serà útil. Quan es faci evident que és útil, esdevindrà bell.

La millor forma de fomentar l'acceptació de les captacions d'energia renovable arreu del territori és impulsant les **Comunitats Energètiques Locals (CELs)** que es deriven de la Directiva UE 2019/944 de forma que el "model català" de captació de proximitat deixi de ser una entelèquia i es faci realitat facilitant que aquestes comunitats esdevinguin els agents actius de la captació de proximitat (**Km0 + Km100**) i de la real eficiència dels darrers trams dels itineraris energètics.

La captació de proximitat o Km0 i la gestió de les CELs demana una gran quantitat de mà d'obra qualificada, per tant és urgent ampliar i fomentar la **Formació Professional (FP2)** en energies renovables.

Repte polític nou i TRANSVERSAL.

El repte polític de combatre l'escalfament global és global, i per tant també local. El repte polític és nou i molt diferent perquè l'**energia deixa de ser un tema sectorial** (i mig amagat) **per esdevenir un tema totalment transversal** i íntimament lligat a la **digitalització**. Si Catalunya es vol mantenir en mapa d'Europa, del món i deixar de ser colònia del Reino de España ha de tenir **una política de Transició EnergÈTICA pròpia, clara, digital i transversal.**

Els models d'organització política en organigrames sectorials corresponents a ministeris o departaments tancats en si mateixos són del segle XX. Al segle XXI prenen rellevància les **polítiques transversals** que sobrevoien diversos sectors. Les polítiques per impulsar la Transició EnergÈTICA són extremadament transversals per diverses raons. Una, perquè l'energia és totalment transversal a les nostres vides i a les de les nostres empreses. Una altra, perquè aquesta Transició és també social i cultural. I encara podem citar-ne una altra de destacada, perquè està estretament lligada a una **transformació digital** de l'economia.

La **transversalitat** vol dir que les responsables de la Transició hauran de saber explicar a cada Departament del Govern **què espera d'ells la comunitat nacional en termes de transició energètica.** Què s'espera d'educació bàsica i de recerca i d'universitats; què s'espera d'agricultura i ramaderia; què s'espera de l'habitatge i l'urbanisme, què s'espera de la mobilitat i transports; què s'espera dels governs locals; etc. i és evident que **a tots els demés departaments se'ls demanarà coses noves** i fins ara poc conegudes. **El repte és tant gran i tan nou que exigeix que la política energètica (+ la digital) esdevingui un dels grans eixos centrals vertebradors de tot el Govern.**

Polítiques recomanades.

Vistos els precedents criteris i atès l'actual escenari energètic de Catalunya (a la cua de tot Europa!), les principals (però no úniques) polítiques que es proposen són:

1. Nomenar una **comissionada que lideri de manera transversal les polítiques d'emergència climàtica i de transició energètica dels diferents Departaments del Govern de la Generalitat**. Que sàpiga explicar a cada Departament què se li demana. Es tracta d'atendre a la demanda extremament racional feta pel Consell de Cambres de Catalunya, Foment del Treball i PIMEC el 24 de novembre 2021 a la Llotja de Mar¹¹.
2. Empènyer la tramitació de la nova **lleï de Territori** (ja entrada al Parlament) i, per cobrir la **urgència**, accelerar al màxim l'elaboració dels **plans territorials sectorials d'energia** proposat arran de l'aprovació del Decret El Decret llei 24/2021, del 26 d'octubre, d'acceleració del desplegament de les energies renovables distribuïdes i participades¹².
3. Impulsar que abans d'un any **tots els municipis** de Catalunya tinguin identificats sòls i línies d'accés a mitja tensió (MT) per a la captació d'energia renovable amb un mínim de capacitat de 5 MWp en el seu territori. D'aquesta forma les alcaldesses prendran consciència de la necessitat de que **tothom** ha d'estar implicat en la Transició EnergÈTICA del país.
4. Impulsar una llei catalana de **Comunitats Energètiques Locals (CELs)** i en tot cas vetllar per una correcta transposició per al Reino de España de les Directives europees sobre el tema.
5. Dissenyar un ampli **programa de formació i divulgació** adreçada a polítics (diputades, alcaldesses, quadres de partit, etc.), periodistes, ensenyants, divulgadors, etc. sobre què és la Transició EnergÈTICA, la seva importància i el seus potencials per a crear ocupació i benestar. Combatre la cultura del NO i del NIMBY dissortadament tant arrelada al nostre país.

Pep Centelles i Portella
josep.centelles@gmail.com
www.portella.cat
Gener 2022

¹¹ Link al manifest **El lideratge de la transformació energètica a Catalunya**:
https://www.cambrabcn.org/lideratgeenergetic?utm_source=email_marketing&utm_medium=email&utm_campaign=30_11_2021_lideratge_energetic

¹² https://www.parlament.cat/web/actualitat/noticies/index.html?p_format=D&p_id=270440252